

Des de la Catalunya Nord

Carles Montpart Tura

Si hi ha dos narradors de la Catalunya Nord amb una obra plenament consolidada en el panorama de la literatura catalana actual —i que representen el fil de continuïtat d'escriptors com Pere Verdaguer, Joan Tocabens, Renada-Laura Portet o Patrick Gifreu— aquests són els rossellonesos Joan-Lluís Lluís i Joan Daniel Bezsonoff. El primer acaba de publicar *Les cròniques del déu coix* i el segon segueix engruixint la llista de títols de contingut autobiogràfic amb *Les meues universitats*. Es tracta de dos autors nascuts a la capital rossellonesa el mateix any, el 1963, amb carreres literàries paral·leles però força diferenciades, prou coneguts i seguits al Principat —de la mateixa manera que són ignorats a França— i fermament compromesos en la recuperació i la dignificació de l'ús de la llengua catalana més enllà de la Serra de l'Albera. Tots dos, a més, han sorgit de l'ambient de recuperació del català a la Catalunya Nord forjat als estudis catalans de la universitat, a l'emissora Ràdio Arrels i a l'edició perpinyanesa del diari *El Punt*.

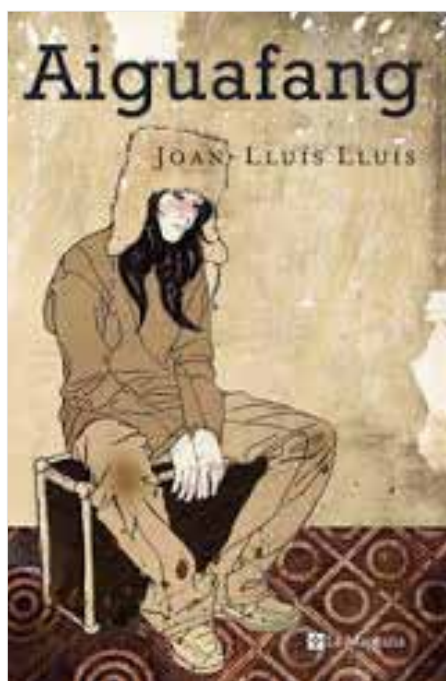
Un escriptor inquiet

Joan-Lluís Lluís (Perpinyà, 1963) ha exercit de periodista a *El Punt*, del qual ha estat corresponsal a Perpinyà i responsable de la secció de cultura del setmanari "Punt Catalunya Nord". A més, ha tingut una secció fixa sobre literatura popular catalana a la revista *L'Avenç*, i actualment manté la secció "A cremallengües" al setmanari *Presència*, on publica articles sobre la diversitat lingüística del món.

Pel que fa a la seva obra narrativa, Lluís és autor de les novel·les *Els ulls de sorra* (1993), *Vagons robats* (1995), *Cirera* (1996), *El crim de l'escriptor cansat* (1999), *El dia de l'ós* (premi Creixells 2004) i *Aiguafang* (premi de la Crítica Serra d'Or 2008), totes publicades a Edicions de La Magrana. Amb la darrera, *Les cròniques del déu coix* (Proa, 2013) Lluís canvia de segell editorial i s'incorpora a la prestigiosa col·lecció taron-

ja "A tot vent". En la majoria de les seves creacions, Joan-Lluís Lluís ens presenta personatges marginals o que no acaben d'adaptar-se a l'entorn al qual pertanyen i són relats que sovint presenten un final dramàtic.

L'última novel·la, *Les cròniques del déu coix*, és la que té un argument més original: Hefest, déu del foc, que els romans coneixien com a Vulcà, ha sobreviscut a l'anorreament de què han estat objecte els déus antics. Obligat a barrejar-se amb els humans per obtenir el fum dels sacrificis de què s'alimenta, aquest déu lleig i coix ens anirà transcrivint la seva particular visió dels segles pels quals va transitant. El llibre, que és força divertit, representa en certa manera una reivindicació del paganisme —sense dogmes ni llibres sagrats— enfront del cristianisme triomfant. Com l'autor mateix declarava a la revista "El Temps" (22-10-2013): "Jo no crec que el monoteisme

Joan-Lluís Lluís

sigui per essència superior al politeisme. En general, el politeisme genera més tolerància. A títol personal, i com a ateu, em sentiria més tranquil amb el politeisme”.

A banda de la producció estrictament novel·lística, Joan-Lluís Lluís és autor del provocador pamflet antifrancès *Conversa amb el meu gos sobre França i els francesos* (La Magrana, 2002), del *Diccionari dels llocs imaginaris dels Països Catalans* (La Magrana, 2006), i de l'autèntic *tour de force* lingüístic que representa *Xocolata desfeta. Exercicis d'espill* (La Magrana, 2010) en què, a la manera de Raymond Queneau, Lluís escriu la mateixa breu història de 123 maneres diferents. Una autèntica delícia literària plena d'enginy, imaginació i domini de la llengua. Una selecció dels articles publicats a *Presència* constitueixen el volum *A crema-*

llengua, elogi de la diversitat lingüística (Viena, 2011), on podem trobar la vessant de l'autor més compromesa amb el respecte a la diversitat lingüística i amb la reivindicació de la independència política dels Països Catalans.

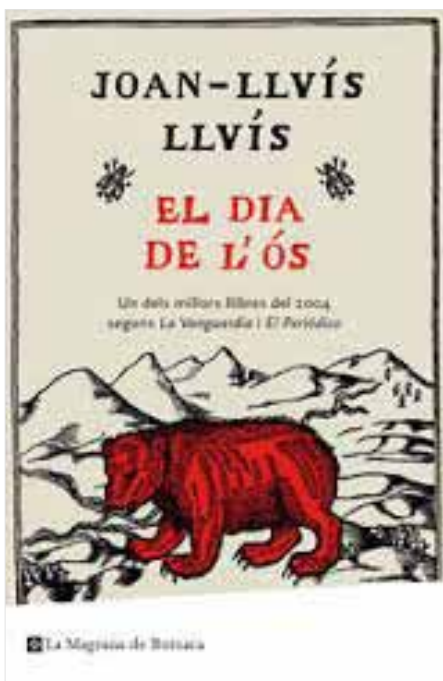
Un inici ple de novel·les

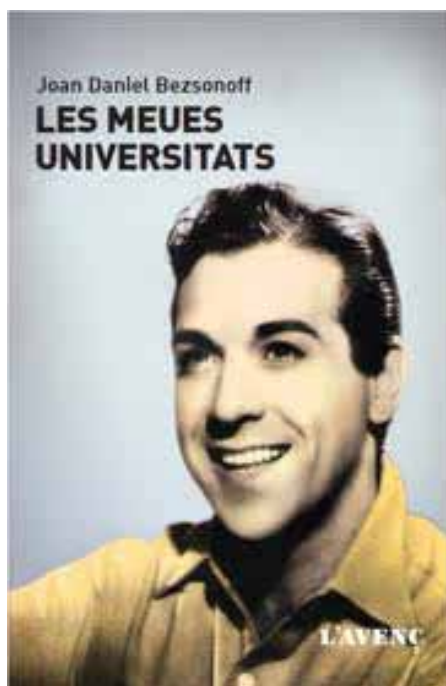
Joan Daniel Bezsonoff (Perpinyà, 1963), com dèiem al principi, és l'altra gran veu narrativa actual del panorama literari nord-català. A hores d'ara compta també amb una important trajectòria de publicacions que ens donen la mesura d'una obra que, partint d'una sòlida formació francesa, acaba esdevenint —gràcies al català après amb els avis— el redescobriments d'unes arrels catalanes que configuren finalment tota una raó de viure personal i literària.

Joan Daniel Bezsonoff

Bezsonoff, que actualment és professor de català en un institut de Perpinyà, va començar publicant a l'editorial Trabucaire, de la capital del Rosselló, les novel·les *Les rambles de Saigon* (1994), *Les lletres d'amor no serveixen de res* (1997), *La revolta dels gaperuts* (1999) i *Les dones de paper* (2001). Les tres primeres estan ambientades en diversos moments històrics importants per als francesos —a Saigon durant els últims anys de la Indoxina francesa; a les ciutats algerianes d'Orà i Sidi Bel Abbès en el moment de l'evacuació francesa d'Algèria i, finalment, a Narbona en el temps de la revolta dels viticultors a Occitània. *Les dones*

de paper, en canvi, és més aviat una reflexió de l'autor sobre la seva sempre problemàtica relació amb les dones, un element, per altra banda, constant en tots els seus llibres.

A partir d'aquest moment, Bezsonoff comença a publicar les seves novel·les a l'editorial Empúries, de Barcelona, fet que li representarà una més gran difusió de la seva obra, un considerable augment del nombre del lectors catalans i un inici de reconeixement públic gràcies a l'obtenció de diversos premis. Es tracta de les novel·les *La presonera d'Alger* (2002), *La guerra dels cornuts* (premi Just M. Casero 2003 i premi Méditerranée 2004) —traduïda al francès amb el títol *La guerre des cocus*— i *Les amnésies de Déu* (2005, guanyadora dels premis Creixells, Salambó i Maria Àngels Anglada). Especialment amb aquesta darrera, el nom de Bezsonoff es consolida com una referència ineludible de la literatura nord-catalana. Bezsonoff es mostra com un escriptor irònic, sovint melancòlic, especialment hàbil en la construcció dels diàlegs i, per sobre de tot, un autor especialment interessat a fer bandera de la seva procedència dialectal. La seva prosa, sense que calgui haver de consultar contínuament el diccionari Alcover-Moll, ens mostra tota la

riquesa i les possibilitats literàries de la llengua del Roselló, una llengua que per a ell mateix, com ens relatarà en els seus llibres posteriors, no deixa de ser una font constant d'investigació i de recuperació d'un món que una bona part de les noves generacions de la seva societat ha anat abandonant.

www.electracaldense.com

l'electra

Pl. Catalunya, 6
08140 Caldes de Montbui
Tels: 938 650 133
938 650 585
900 181 776

La vida que alimenta la literatura

I és que a partir d'un cert moment, l'obra de Joan Daniel Bezsonoff emprèn un canvi radical que el porta a publicar un seguit d'obres autobiogràfiques molt interessants en tant que ens presenten de primera mà un obsessiu busseig cap a les pròpies arrels que l'escriptor sap convertir en autèntica literatura. D'aquesta interessant veta literària en surten *Els taxistes del tsar* (2007), on trobem una divertida crònica familiar centrada en la figura del seu avi Mitrofan i del seu besoncle Leonid, els quals posen en contacte i reconcilien Bezsonoff amb el seu passat rus i *Una educació francesa* (2009, premi Lletra d'Or 2010), reelaboració d'un conjunt d'articles publicats originàriament a la revista *L'Avenc*

i que constitueixen un fresc vivíssim —sovint nostàlgic, però molt crític amb la negació que tradicionalment ha fet la cultura francesa de les llengües “regionals”— de l'educació a la França dels anys 60. Més endavant surt a la llum *Un país de butxaca* (2010), llibre en què, després d'explorar la seva identitat russa i francesa, s'encara amb les seves arrels catalanes més profundes, que són les úniques amb les quals s'identifica plenament i que es veu capaç de projectar cap al futur. Com ell mateix ha dit més d'una vegada, Bezsonoff se sent un francès que s'està curant. L'última entrega d'aquesta sèrie biogràfica és el volum *Les meues universitats* (2012) centrat en els anys de formació acadèmica superior de l'autor. *La melancolia dels oficials* (2011), però, novel·la publicada un any abans, sembla anunciar un retorn a la ficció centrada

en els ambients històrics que, com hem dit, caracteritzen l'obra inicial d'aquest autor. En aquest cas, el relat se situa a finals dels anys 50 a cavall de les ciutats d'Alger, Tiaret, Tànger, Frankfurt i París, quan França lluita per conservar la seva província africana, i ens ofereix aspectes poc coneguts de la guerra d'Algèria a través d'un riquíssim dibuix d'ambients i de personatges presentats amb una gran mestria literària.

Dos autors, doncs, Lluís i Bezsonoff, a tenir en compte per a tots aquells lectors curiosos que desconeguin la realitat literària nord-catalana. Una realitat que el proper 30 d'abril, en el marc de la Nit Literària de Sant Jordi —com cada any organitzada per Òmnium Catalunya Nord— tornarà a projectar nous talents que puguin assegurar la continuïtat dels autors que hem comentat.